

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів
України стосовно контролю за повнотою нарахування та сплати збору на
обов'язкове державне пенсійне страхування»
(реєстр. № 14398 від 26.01.2026)*

***Анотація.** В інформаційній довідці викладено результати аналізу проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України стосовно контролю за повнотою нарахування та сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування» (реєстр. № 14398 від 26.01.2026).*

***Ключові слова:** збір на обов'язкове державне пенсійне страхування, контрольна функція держави, Пенсійний фонд України, сплата збору.*

Вступ

Стабільність пенсійної системи в умовах правового режиму воєнного стану є чинником соціальної безпеки та національної стійкості України, оскільки забезпечує засоби до існування для понад 10,2 млн пенсіонерів і підтримує довіру громадян до держави у надзвичайно складний період¹.

Законодавчі ініціативи стосовно розширення контрольних повноважень Пенсійного фонду України (далі – ПФУ), який є ключовим органом соціального захисту, що гарантує та забезпечує фінансову стабільність багатьох категорій осіб у складних ситуаціях, виконуючи роль «соціальної опори» держави, на нашу думку, є актуальними та своєчасними. Це сприятиме посиленню фінансової стабільності пенсійної системи, особливо в умовах воєнного стану.

Основна частина

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України стосовно контролю за повнотою нарахування та сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування» (реєстр. № 14398 від 26.01.2026)² (далі – законопроект) відповідно до пояснювальної записки спрямований на вдосконалення законодавства щодо здійснення контролю за повнотою нарахування та сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій. Документ пропонує визначити повноваження ПФУ щодо контролю за повнотою та своєчасністю сплати збору з окремих господарських операцій.

Зауважимо, що законопроект розроблено Кабінетом Міністрів України за ініціативи ПФУ на виконання рекомендацій, зазначених у рішенні Рахункової палати про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині контролю за повнотою нарахування та сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій (Рішення Рахункової палати від 12.10.2021 № 24-4³).

---

¹ Пенсійна система України: стабільність, доступність та готовність до нових викликів. URL: <https://ppdu.ks.ua/novyny/pensijna-systema-ukrayiny-stabilnist-dostupnist-ta-gotovnist-do-novyh-vyklykiv/>

² Про внесення змін до деяких законів України стосовно контролю за повнотою нарахування та сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування: Проект Закону (реєстр. № 14398 від 26.01.2026). Картка законопроекту. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69536>

³ Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині контролю за повнотою нарахування та сплати до державного бюджету збору на обов'язкове державне

Законопроектом пропонується внести зміни до законів України (Рис. 1):

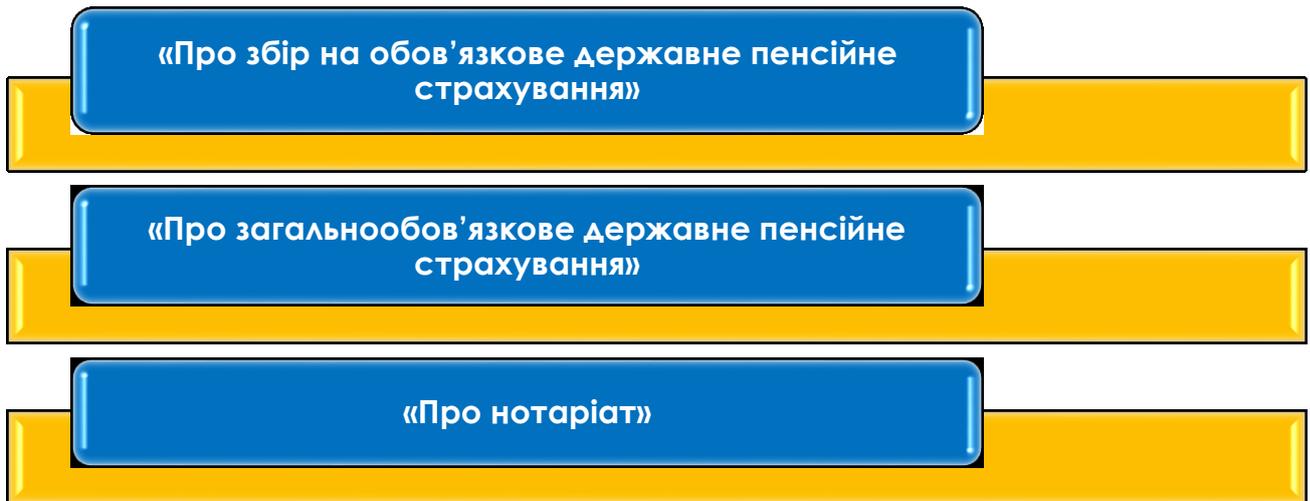

Рис. 1.

Пропонується статтю 3 Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування»⁴ доповнити частиною третьою, а частину другу статті 64 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»⁵ – пунктом 22, в яких визначатимуться повноваження ПФУ та його територіальних органів щодо здійснення контролю за повнотою та своєчасністю сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій. Крім того, пропонується внести зміни до частини сьомої статті 8 Закону України «Про нотаріат»⁶, відповідно до яких зобов'язати нотаріусів протягом 10 робочих днів надавати на обґрунтовану письмову вимогу ПФУ та його територіальним органам довідки про суму нотаріально посвідчених договорів, які необхідні виключно для встановлення додержання законодавства про справляння збору на обов'язкове державне пенсійне страхування.

Згадані законодавчі новели, очевидно, зумовлені наявністю суперечності положень нормативно-правових актів. Так, пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання ведення обліку податків, зборів, платежів та інших доходів бюджету»⁷ визначено, що серед повноважень органів, що контролюють справляння надходжень бюджету, є забезпечення відповідно до законодавства здійснення постійного контролю за правильністю та своєчасністю надходження до державного та місцевих бюджетів податків, зборів, платежів та інших доходів згідно з переліком. Відповідно ж до Порядку обліку сум, які

пенсійне страхування: Рішення Рахункової палати від 12.10.2021 № 24-4. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2021/24-4_2021/R_RP_24-4_2021.pdf

⁴ Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 26.06.1997 № 400/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400/97-%D0%B2%D1%80#Text>

⁵ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-ІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

⁶ Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>

⁷ Деякі питання ведення обліку податків, зборів, платежів та інших доходів бюджету: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2011-%D0%BF#Text>

сплачуються або підлягають сплаті на рахунки ПФУ⁸ та Переліку кодів бюджетної класифікації⁹ ПФУ є органом, уповноваженим справляти надходження за кодами бюджетної класифікації: 24140000, 24140200, 24140300, 24140500, 24140600.

Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері загальнообов’язкового державного пенсійного страхування та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) органами Пенсійного фонду України»¹⁰ ПФУ є державним органом, що уповноважений проводити періодичні перевірки провадження господарської діяльності у сфері загальнообов’язкового державного пенсійного страхування.

Натомість спеціальні закони України щодо регулювання надходжень до державного та місцевих бюджетів податків, зборів, платежів та інших доходів, зокрема в частині зборів на обов’язкове державне пенсійне страхування, наразі не визначають ПФУ органом, який має повноваження щодо контролю за повнотою нарахування та сплати збору на обов’язкове державне пенсійне страхування. На нашу думку, доцільним є усунення цієї законодавчої прогалини.

У цьому контексті доречно зазначити, що в національному законодавстві окремих держав-членів Європейського Союзу контрольні повноваження державних органів, які виконують функції, аналогічні ПФУ, визначено на законодавчому рівні.

Наприклад, у *Польщі* відповідно до статей 86–97 Закону про систему соціального страхування¹¹ державним органом, відповідальним за контроль та управління збором на обов’язкове державне пенсійне страхування, є Установа соціального страхування¹². У *Чехії* відповідно до § 5 та 6 Закону про організацію та здійснення соціального забезпечення¹³ повноваженнями з контролю та адміністрування внесків на обов’язкове державне пенсійне страхування наділено Чеське управління (адміністрація) соціального забезпечення.

Висновки

Прийняття законодавчих положень, викладених у проекті Закону України «Про внесення змін до деяких законів України стосовно контролю за повнотою

⁸ Порядок обліку сум, які сплачуються / підлягають сплаті на рахунки Пенсійного фонду України : Затверджено Постановою правління Пенсійного фонду України від 27.09.2010 № 21-2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0988-10#Text>

⁹ Класифікація доходів бюджету : Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11#Text>

¹⁰ Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері загальнообов’язкового державного пенсійного страхування та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) органами Пенсійного фонду України : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 632. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2019-%D0%BF#Text>

¹¹ USTAWA z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19981370887/U/D19980887Lj.pdf>

¹² CMS Expert Guide to Pensions in Poland. URL: <https://cms.law/en/int/expert-guides/cms-expert-guide-to-pensions/poland> ; Jak przebiega kontrola ZUS? URL: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-jak-przebiega-kontrola-zus> ; Kontrola ZUS u płatnika składek. URL: <https://mikroporady.pl/porady/kontrola-zus-u-platnika-skladek>

¹³ Zákon č. 582/1991 Sb. Zákon České národní rady o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-582>

нарахування та сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування» (реєстр. № 14398 від 26.01.2026), на нашу думку, є доцільним та актуальним.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.